

Глава 2

Тежък товар

– Те нямат право да се отнасят така с моето дете! – възкликна мама, вглеждайки се в документа, който Къртис бе донесъл от училище. – Не, няма да допусна да постъпят така с теб!

Брат ми тъкмо се канеше да ѝ прочете решението на училищния съвет, но тя вече бе разбрала смисъла му.

– Мамо, какво имаш намерение да правиш? – учудих се аз.

Никога не ми беше идвало на ум, че решение на училищен съвет може да бъде изменено по някакъв начин.

– Смятам да отида утре сутринта в училището и да сложа всичко на мястото му – отвърна мама.

По тона на гласа ѝ разбрах, че ще направи, каквото казва.

Къртис беше с две години по-голям от мен. Той завършваше вече, но един от членовете на училищния съвет настояваше да бъде изпратен в техническо училище. Отначало Къртис беше имал нисък успех, но през последната година оценките му се бяха повишили стремително. Тъй като посещаваше училище, където преобладаваха белите ученици, мама не се съмняваше, че въпросният член на съвета е взел решение под влияние на стереотипната представа за неспособността на чернокожите да учат в колеж.

Разбира се, аз не присъствах на тази среща, но много живо си спомням всичко, което мама ни разказа вечерта същия ден. „Казах на тази съветничка: „Моят син Къртис ще постъпи в колеж. Аз не желая той да отиде в техническо училище“. После мама сложи ръка на рамото на брат ми: „Къртис, ти си записан в подготовителния клас на колежа“.

Тази история прекрасно илюстрира характера на мама. Тя не беше от онези, които се пречупват пред обстоятелствата, и ясно си представяше какво иска да направи за нас.

И тогава още тя си беше привлекателна жена, средна на ръст, много подвижна, независимо от забележимата ѝ пълнота. Струва ми се, че и до днес, макар да я мъчат артритните проблеми и болките в сърцето, тя е все така стремителна и бърза.

Майка ми, Сони Карсън, е трудолюбива, във всякаква ситуация съсредоточена към постигането на своята цел и с високи изисквания към себе си – човек, който не се задоволява с ниски постижения.

Тя винаги изискваше много от себе си, възпитаваше и нас в същия дух. Не искам да кажа, че бе съвършената личност. Естествено тя е обикновен човек. Но никога не ми позволяваше да се задоволявам с посредственото и се бореше за целта си – и с мърморене, и с възискателност, а понякога и с твърдо отношение към нас. Когато беше сигурна в нещо, мама отстояваше позицията си и не се предаваше. Невинаги ми беше приятно да чувам думите ѝ: „Ти не си роден за неуспехи, Бени. Ти можеш да направиш това!“. Или едно от любимите ѝ напътствия: „Поискай от Бога и Той ще ти помогне“.

Бяхме тийнейджъри и невинаги се радвахме на нейните уроци и съвети. Но независимо от нашата съпротива и упоритост, тя откажваше да отстъпи.

Минаха години и, постоянно окуражавани от майка си, ние с Къртис в края на краищата повярвахме, че сме способни да осъществим високите ѝ проекти за нас. Може би тя ни „промиваше мозъците“ в надеждите си, че ще станем действително добри хора и ще постигнем целите, към които се стремяхме. И до днес нейният глас ясно звучи в ушите ми: „Бени, ти можеш да успееш! Не губи вяра нито за секунда!“.

Когато се омъжила за татко, мама имала само начално образование. Но в нашето семейство движещата сила винаги е била тя. Мама подтиквала моя доста по-бавен баща. Благодарение преди всичко на нейната пестеливост, родителите ми събрали пари и купили нашата къща – първия ни дом. Струва ми се, че именно благодарение на нея те се замогнали. Убеден съм, че мама е предусещала възможността за нашата бъдеща бедност и трудностите, с които щяло да ѝ се наложи да се сблъсква впоследствие.

За разлика от мама, баща ми беше строен и висок. Той често повтаряше: „Човек винаги трябва да изглежда добре, Бени. Обличай се съответно на това, което искаш да бъдеш“. Най-важ-

ното за него беше как е облечен и какво е обкръжението му. „Отнасяй се добре към хората. Те означават много! Ако се отнасяш добре към тях, ще те обичат.“ Когато си спомням тези думи, ми се струва, че за баща ми е било важно да се харесва на всички. И когато са ме молили да го опиша, съм казвал: „Той е просто един добър човек“. И до днес го чувствам така, независимо от всички възникнали по-късно проблеми.

Моят баща беше от онези хора, за които е важно да се обличат модно и да се държат като „истински мъже“, увъртайки се около всяка жена. Такъв стил на живот би могъл да ни повлияе не по най-добрия начин. Във всеки случай съм особено задължен на майка си, че ни е спестила подобни влияния.

По отношение на интелекта баща ми не беше твърде силен. Той се оплиташе в детайлите и не можеше да обхване цялото. Вероятно именно в това се състоеше най-съществената разлика между родителите ми.

И двамата произхождат от многочленни семейства. Майка ми имаше 23-ма братя и сестри, а баща ми 13. Много по-късно тя призна, че за нея бракът бил бягство от безнадеждната семейна ситуация.

Скоро след сватбата родителите ми се преместили от Тенеси в Детройт, където в края на 40-те и началото на 50-те години имало нужда от работна ръка. Хората от селския Юг отивали на север заради по-добрата работа в завода „Кадилак“. И доколкото ми е известно, това е било неговото първо и последно работно място, откъдето излязъл в пенсия през 70-те години.

И още – баща ми беше проповедник в малка баптистка църква. Така и не разбрах бил ли е ръкоположен за това служение, или не. Веднъж ме взе със себе си да го чуя как говори, а може би и просто да съм запомнил само този случай. Определено не беше пламенен проповедник в стила на телевизионните евангелизатори. Говореше относително спокойно и настроението на аудиторията не се нагорещаваше. Явно беше, че няма истински дар слово, но се стараше, колкото може. Спомням си го в тази неделна утрин – застанал пред нас, висок и красив. По големия металически кръст, който се полюшваше се на гърдите му, проблясваха лъчезарно огнените слънчеви лъчи.

– Ще отида да навестя роднините си – каза мама няколко месеца след като баща ми ни напусна.

– А ние? – поинтересувах се аз.

– Ще отида сама – отговори тя с необичайно тих глас. – Вие не трябва да отсъствате от училище.

Преди да успея да възразя, мама добави, че ще останем при съседите.

– За всичко сме се уговорили. Докато се върна, ще спите тук, а ще се храните с тях.

Сигурно сях да се учудя на решението ѝ, ако не беше ме развълнувала перспективата да погостуваме в чуждия дом. Това означаваше някакви интересни преживявания, храна – като за гости и весели игри със съседските деца.

След това пътуване последваха и други. Мама казваше, че ще я няма няколко дни и възлагаше грижата за нас на съседите. Всичко уреждаше така, че оставахме при хора, които бяха наши приятели, и затова перспективата за общуване с тях не ни плашеше, а ни радваше. Благодарение на любовта ѝ ние се чувствахме в безопасност и през ум не ни минаваше, че мама може да не се върне. Толкова стабилно чувство за сигурност цареше в нашата семейна атмосфера.

Когато товарът на отговорностите ставал прекалено тежък, мама търсела медицинска помощ. Разводът повлякъл след себе си трудно за нея време на объркване и депресия. Струва ми се, че само присъщата ѝ вътрешна сила ѝ е помогнала да осъзнае, че се нуждае от професионална помощ и да събере смелост да се обърне към лекар. Обикновено тя отсъстваше по няколко седмици.

Ние – момчетата – ни най-малко не се досещахме за нейното психиатрично лечение, а и мама не искала да знаем за това.

С времето тя се отказала от лечебни процедури. Но за нейните приятели и съседни се оказало трудно да се отнасят към нея като към здрав човек. Не си и представяхме колко огорчения ѝ е донесло обстоятелството, че нейното лечение в психиатричната болница – следствие от развода – е дало на съседите ни „прясна“ тема за клюки. Тези два проблема оставиха дълбока следа в живота ѝ. Мама трябваше да се справя с домашните дела и да се занимава с нашето възпитание. И отгоре на всичко много нейни приятели ѝ обърнаха гръб точно тогава, когато най-много се нуждаеше от тяхната подкрепа.

Заради това, че майка ми никого не посвещавахе в подробностите около развода си, хората предполагаха най-лошото и разпространяваха за нас диви слухове.

– Аз съм решила, че това е разумното за нас – каза веднъж тя. – За мен е все едно какво приказват хората.

Но да поддържа такава линия на поведение, разбира се, не ѝ е било лесно. Тъжно ми е, като си помисля колко сълзи е изплакала в самотата си.

В края на краищата източниците на приходи свършиха и мама разбра, че колкото и скромен да е нашият дом, тя не е в състояние да го поддържа. При подялбата на имуществото след развода къщата бе останала за нея и за нас – децата. След няколко месеца тя го даде под наем, а ние си събрахме вещите и се преместихме. Това беше един от онези редки случаи, когато татко се появи. Беше дошъл да ни откара в Бостън. По-голямата сестра на мама – Джин Авери – и нейният съпруг Уилям се съгласиха да ни вземат при себе си.

Преместихме се в бостънската квартира на тези наши роднини. Техните деца вече бяха пораснали и те горещо обикнаха нас – двамата си малки племенници. С времето Джин и Уилям станаха за мен и Къртис, които така силно се нуждаехме от нежност и любов, като втори родители.

Още около година след преместването ни в Бостън мама редовно се обръщаше за психиатрична помощ. Лечението ѝ отнемаше около три-четири седмици и ние оставахме сами. Но леля Джин и вуйчо Уилям бяха толкова внимателни и грижливи, че тези периоди даже ни харесваха.

Благодарение на леля и вуйчо ние с Къртис бяхме уверени, че при мама всичко е наред. А когато тя ни пишеше или звънеше по телефона, те ни съобщаваха: „Мама се връща след няколко дни“. Всичко беше така добре организирано, че и през ум не ни минаваше колко ѝ е тежко. Всъщност точно това е искала волевата Сони Карсън.